

Українська асоціація дослідників освіти

**Інститут педагогіки
Національної академії педагогічних наук України**

**Емпіричні дослідження
для реформування освіти в Україні**

Збірник

матеріалів I Міжнародної наукової конференції
Української асоціації дослідників освіти

11 лютого 2017 року

Київ 2017

УДК378.091(477):303.4
ББК 74.580(4УКР)
Е60

Рекомендовано до друку вченою радою Інституту педагогіки
Національної академії педагогічних наук України
(протокол № 1 від 23 січня 2017 року)

Рецензенти:

- Коляда
Наталя** доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри соціальної педагогіки і
соціальної роботи Уманського державного
педагогічного університету імені Павла
Тичини
- Курбатов
Сергій** доктор філософських наук, старший
науковий співробітник, завідувач відділу
лідерства та інституційного розвитку
Інституту вищої освіти Національної академії
педагогічних наук України

Е60 **Емпіричні дослідження для реформування освіти в
Україні:** Збірник матеріалів I Міжнародної наукової
конференції Української асоціації дослідників освіти
(11 лютого 2017 р.) / За ред. С.Щудло, О.Заболотної,
О.Ковальчук. – Київ – Дрогобич : ТзОВ «Трек-ЛТД», 2017. –
200 с.

Відповідальний за випуск: кандидат педагогічних наук,
доцент Загоруйко Л.О.

ISBN 978-617-7263-44-8

Адреса редакційної колегії:

82100, Львівська обл., м. Дрогобич, вул. Лесі Українки, 46, каб. 210.

E-mail: ukrainian.era@gmail.com

©Автори публікацій
©УАДО

Редакційна колегія:

**Щудло
Світлана** президент Української асоціації дослідників освіти,
доктор соціологічних наук, професор,
Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка;

**Заболотна
Оксана** віце-президент Української асоціації дослідників
освіти, доктор педагогічних наук, професор,
Уманський державний педагогічний університет імені
Павла Тичини, Інститут педагогіки НАПН України;

**Ковальчук
Олена** член правління Української асоціації дослідників
освіти, доктор педагогічних наук,
Луцький національний технічний університет

Збірник тез містить матеріали, представлені на I Міжнародній науковій конференції Української асоціації дослідників освіти «Емпіричні дослідження для реформування освіти в Україні» 11 лютого 2017 року (місце проведення – Американський Дім Посольства США в Києві). Дискусія проходила за напрямами: освітні реформи й інновації; перспективи розвитку освіти в Україні; прикладне значення освітніх досліджень.

Збірник матеріалів конференції публікується за підтримки Відділу преси, освіти та культури Посольства США в Україні. Точка зору авторів може не співпадати з офіційною позицією уряду США.

The selection of conference abstracts contains materials presented at the First UERA Conference “Empirical research for Reforming Education in Ukraine” on February 11, 2017 (conference venue – America House by the US Embassy in Kyiv). The discussion was held in the following networks: Educational reforms and Innovation; Challenges and Perspectives for Development of Education in Ukraine; Applied value of educational research.

Publication of the conference materials is supported by the Public Affairs Section of the US Embassy in Ukraine.

Автори несуть відповідальність за наукову вірогідність і коректність уміщених у збірнику матеріалів

ЗМІСТ

Українська асоціація дослідників освіти	8
Лариса Андрейко Технологія «перевернутого класу» у викладанні іноземної мови	9
Людмила Андрощук Бар'єри розвитку хореографічно-педагогічної освіти як інноваційного явища.....	11
Галина Барсуковська Інноваційний підхід до розвитку особистості дітей старшого дошкільного віку засобом дитячого туризму.....	14
Olena Bevz Students' Feedback As A Means For Adjusting Methodology Course To Their Needs, Interests And Level Of English.....	17
Ілона Бойчевська Компетентісний підхід до вивчення іноземної мови студентами нефілологічних спеціальностей вищих закладів освіти	19
Галина Бондар Історико-теоретичні аспекти проблеми формування гуманістичного світогляду майбутніх учителів.....	22
Віра Бутова Якість освіти в Україні і Фінляндії в контексті теорії відкритих систем.....	25
Наталія Варга Кар'єрні орієнтації студентів (на прикладі спеціальності «соціальна робота»).....	27
Людмила Веремюк Формування німецькомовної граматичної компетенції студентів.....	30
Наталія Гордієнко Роль соціологічних досліджень в оцінці діяльності шкіл-інтернатів.....	33
Наталія Горук, Ольга Біляковська Студентоцентрованість як основа розвитку самоосвітньої компетентності студентів.....	35
Яна Грищенко, Сергій Грищенко Підвищення якості навчання професійно-орієнтованої англійської мови фахівців залізничного транспорту.....	38
Ірина Грітченко Електронні ресурси як засіб підготовки студентів факультету мистецтв на заняттях з англійської мови.....	40
Наталя Гут Цільові пріоритети реалізації міжнародних проектів з питань освіти мігрантів у Португалії.....	43
Олена Демченко Фасилітаційна позиція фахівця соціономічного профілю як суб'єкта культурно-освітнього простору для розвитку соціальної обдарованості.....	45
Наталія Діденко Сучасні технології організації позакласної роботи в практиці профільного навчання української мови.....	48
Олександр Дугопольський Проблеми гарантування належної якості вищої освіти в Україні.....	52
Людмила Загоруйко, Надія Шеверун Вища освіта Польщі та України: гендерний аспект у крос-культурному порівнянні	54
Юлія Заячук Глобальні тенденції та аспекти сучасних реформ у галузі вищої освіти.....	57

Уманський державний педагогічний університет має 12 факультетів і жінки керують сімома з них (Інститут економіки і бізнес-освіти, історичний факультет, факультет іноземних мов, факультет дошкільної і спеціальної освіти, факультет соціальної і психологічної освіти, факультет української філології та факультет фізичної культури).

Таким чином, реалізація політики, спрямованої на підвищення гендерної рівності в Польщі і Україні досі вимагає деяких покращень. З одного боку, законодавча база гарантує рівні можливості у всіх сферах життя, а з іншого – не було встановлено єдиного національного механізму щодо забезпечення гендерної рівності як політично незалежного агентства.

Список використаних джерел:

1. E. Huddleston, A. Garabagiu, Education for democratic citizenship 2001-2004. Tool on teaching training for education for democratic citizenship and human rights education, Strasbourg, 2005, p. 9.
2. T. Golovanova Methodological approaches and research methods of gender issues in education. Gender Paradigm in the Frame of Educational Area, 2015, № 1, pp. 14-16.
3. Global Gender Gap Report. Available at: <https://www.weforum.org/reports/global-gender-gap-report-2015/>

Юлія Заячук,

кандидат педагогічних наук, доцент,
Львівський національний університет імені Івана Франка

ГЛОБАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА АСПЕКТИ СУЧАСНИХ РЕФОРМ У ГАЛУЗІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Ключові слова: вища освіта, реформи вищої освіти, глобальні тенденції, інтернаціоналізація, мобільність, академічна свобода, освітні послуги.

Як зазначає у своїх дослідженнях проф. Шютце, старий ідеал університету – вільнодумний, просвітницький, суспільний навчальний заклад – сьогодні стає ледь пізнаваним у сучасній «реформованій» стані [1, с. 3]. Багато сучасних провідних дослідників вищої освіти [1; 2; 3; 4; 5; 6] відзначають, що система вищої освіти у всьому світі особливо радикальних змін зазнала у період після Другої світової війни.

У даному дослідженні ми сфокусуємо увагу на найбільш впливових глобальних тенденціях у сфері вищої освіти, що сформувалися у повоєнний період, а в наш час, з його новими комунікаційними технологіями, модернізацією і глобалізацією ринку праці стають все більш визначальними.

Щоб розвиватися у сучасних умовах, університети повинні водночас конкурувати і співробітничати, долаючи перешкоди спільними зусиллями та відповідаючи на соціальні виклики й вимоги. Цей чинник спонукав університети організовувати свою роботу на міжнародному рівні.

З іншого боку, очевидно, реформування вищої освіти – не ізольована від інших суспільних сфер подія. На сучасному етапі воно відбувається шляхом регіональної інтеграції (наприклад, Болонський процес в Європейському

Союзі), або шляхом відповідей на події і сили, зовнішні по відношенню до вищої освіти [1].

Всесвітньо відомий дослідник вищої освіти проф. Ф. Альтбах з університету Бостона визначає такі дві основні сили, що діють у світовій реальності вищої освіти з середини 20 ст. до теперішнього часу: (1) масифікація, тобто розвиток масової системи вищої освіти в світі, та (2) поява світової економіки, яка базується на знаннях. Остання пов'язана з тим, що все більше країн беруть участь у продукуванні нової міжнародної мережі знань, що приводиться в рух університетами. Таким чином, університети стають по суті «вузлом зв'язку» цієї глобальної мережі знань, а інтернаціоналізація вищої освіти – значною частиною глобальної економіки, яка базується на знаннях [3].

Щоб проаналізувати фактори сучасних змін у вищій освіті, умовно розділимо їх на дві групи [1]:

- «зовнішні» сили і фактори змін;
- «специфічно університетські» фактори змін.

До зовнішніх по відношенню до університету факторів змін відносимо такі: (1) глобалізація у її різних проявах, (2) міжнародні університетські рейтинги, (3) створення концепції університету «світового класу», (4) економічні чинники, спричинені глобалізацією, зокрема підготовка кадрів для ринку праці і «розвиток людських ресурсів», (5) корпоратизація та маркетингізація (т.зв. «академічний капіталізм»).

До специфічно університетських факторів змін належать: (1) приваблення на навчання міжнародних студентів, (2) споживацтво, котре, серед іншого, означає, що студенти поведуться на ринку послуг вищої освіти як споживачі освітніх послуг, (3) зміна традиційної дослідницької парадигми з базових досліджень, якими рухає допитливість і бажання творити нове знання, до таких, котрі трансформують свої результати в товарну продукцію.

Виокремимо аспекти сучасних змін у вищій освіті, котрі нам бачаться головними: інтернаціоналізація державного і приватного сектору вищої освіти; урізноманітнення типів інституцій і джерел їх фінансування; збільшення кількості студентів на усіх рівнях вищої освіти; зростання приватних інвестицій у вищу освіту; зміцнення сектору «прибуткових» і «корпоративних» закладів вищої освіти; стратегічний альянс між університетами, корпораціями і громадським сектором; гнучкість навчального плану; зміни в системі управління вищим навчальним закладом і освітньому менеджменті; поява нових засобів для забезпечення якості вищої освіти; виникнення нових інструментів збору й обробки даних про потреби ринку праці та запити студентів; створення «віртуальних» університетів [5, с. 353].

У контексті змін, котрі проходить система вищої освіти, відбувається формування ринку послуг вищої освіти, у якому *традиційні постачальники освітніх послуг*, котрими є державні і приватні університети, і *нові постачальники освіти*, такі як корпоративні університети, «віртуальні» університети, on-line курси, системи сертифікації компетентності в області комп'ютерних технологій, медіа-компанії, багатонаціональні компанії (наприклад, Apollo, котрій належить Phoenix University), мережі професійних асоціацій та організацій, міжнародні конгломерати і консорціуми, видавництва, які розробляють та доставляють навчальні матеріали, конкурують або доповнюють пропозицію один одного. Як результат, університет стає *лише одним із гравців* у новому «бізнесі з виробництва знань» [4; 5; 6; 7; 8].

Сучасна динаміка вищої освіти, зокрема поява нових постачальників освітніх послуг на ринку вищої освіти, надає нові можливості та нові виклики й ризики для координаційної діяльності інституції. У списку викликів чільне місце посідають проблема якості вищої освіти, академічна свобода і проблема інтелектуальної власності.

Робота базується на результатах власних наукових досліджень, розпочатих автором в Гумбольдтському університеті (м. Берлін) та Університеті Турку (м. Турку, Фінляндія) за підтримки програми Erasmus Mundus. Дослідження здійснювалося методами вивчення й аналізу літературних джерел, документів, а також інтерв'ю та анкетування учасників освітнього процесу в університеті на різних рівнях – професорів, викладачів, студентів та адміністраторів, що займаються студентськими справами.

Система вищої освіти у світі сьогодні змінюється радикально. Модель ізольованого, автономного університету на сьогодні виявляється вже застарілою. Світові тенденції формування мережі дослідницьких і навчальних інституцій, глобалізація, інтернаціоналізація, регіональна інтеграція, інформаційні технології, конкурентоспроможність, корпоратизація, спроби створення ринкових ніш – це фактори сьогодення, котрі штовхають університети до створення нової «раціональної» сучасної університетської моделі.

Список використаних джерел:

1. Schuetze H. University governance reform: the drivers and the driven // University governance and reform: policy, fads, and experience in international perspective. Ed. by Schuetze H., Bruneau W., Grosjean G. New York, 2012, pp. 3–10.
2. Clark B. Creating Entrepreneurial Universities: Organizational Pathways of Transformation. Paris and Oxford: IAU and Elsevier Science, 1998.
3. Altbach P. Global trends in higher education: the impact of massification and the global knowledge economy // 6 Gate Germany Marketing Congress 2013. Report.
4. Altbach P., Knight J. The internationalization of higher education: motivation and realities // The NEA 2006 Almanac of Higher Education. Washington: National Education Association, 2005, pp. 1–10.
5. Mendivil J. L. The new providers of higher education // Higher education policy, 2002, Vol. 15, pp. 353–364.
6. Kehm B., Teichler U. Research on internationalization in higher education // Journal of Studies in International Education, 2007, Vol. 11, № 3/4, pp. 260–273.
7. Knight J. Internationalization remodeled: definition, approaches, and rationales // Journal of Studies in International Education, 2004, Vol. 8, № 1, pp. 5–31.
8. Campbel C., van der Wende M. International initiatives and trends in quality assurance for European higher education. Exploratory trend report. Helsinki, 2000.